NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2021/2133,

annettu 2 päivänä joulukuuta 2021,

pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laitonta kauppaa Kaakkois-Euroopassa ehkäiseviä ja torjuvia pyrkimyksiä tukevan kattavan ohjelman tukemiseksi

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 28 artiklan 1 kohdan ja 31 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto hyväksyi 19 päivänä marraskuuta 2018 laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden vastaisen EU:n strategian ”Aseiden turvaaminen, kansalaisten suojeleminen”, jäljempänä ’EU:n pienasestrategia’.

(2) Kaakkois-Euroopan valtioihin on kohdistunut yli kolmen vuosikymmenen ajan merkittäviä riskejä ja haasteita, jotka liittyvät laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden epävakauttavaan keskittymiseen ja hallitsemattomaan leviämiseen niiden rajojen yli ja niiden kaikille alueille. Kyseiset riskit vaikuttavat laajemmin kielteisesti koko Eurooppaan ja sen ulkopuolelle. EU:n pienasestrategiassa todetaan, että vaikka viime vuosina on saavutettu huomattavaa edistystä erityisesti Kaakkois-Euroopassa, pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden kertymisen mittakaava, epäasianmukaiset varastointiolosuhteet, laajalle levinnyt laiton hallussapito ja täytäntöönpanon aukot rajoittavat edelleen ampuma-aseiden sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimien tehokkuutta osissa Länsi-Balkania.

(3) EU:n pienasestrategiassa unioni ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat alueellisella tasolla tarjoamaan apua lainvalvontavalmiuksien vahvistamisessa laittoman kaupan verkostojen tunnistamiseksi, häiritsemiseksi ja kieltämiseksi, ja sen estämiseksi, että ampuma-aseet pääsevät terroristien ja rikollisten käsiin laittomien markkinoiden kautta, muun muassa estämällä aseiden laittoman rahoituksen ja kuljetuksen ja vahvistamalla rajapoliisin, tullin ja satamaviranomaisten roolia meritse kuljetettavien laittomien asevirtojen torjunnassa. Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet auttamaan muita maita parantamaan valtion omistamien varastojen hallintaa ja turvallisuutta vahvistamalla kansallisia lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia kehyksiä sekä instituutioita, jotka sääntelevät puolustusvoimille ja turvallisuusjoukoille tarkoitettujen pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden laillista toimittamista ja varastojen hallintaa.

(4) EU:n pienasestrategian mukaisesti unioni vahvistaa vuoropuheluaan ja yhteistyötään pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan parissa työskentelevien alueellisten organisaatioiden kanssa mukauttamalla toimintansa alueellisiin strategioihin ja toimintasuunnitelmiin.

(5) Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) osallistujavaltiot, hyväksyivät vuonna 2000 pienaseita ja kevyitä aseita koskevan Etyjin asiakirjan ([1]), jossa ne sitoutuivat torjumaan pienaseiden ja kevyiden aseiden laitonta kauppaa sen kaikilla osa-alueilla. Kyseisessä asiakirjassa korostetaan myös pienaseiden ja kevyiden aseiden liiallisen keskittymisen ja niiden varastojen riittämättömän hallinnan ja turvallisuuden mahdollisia epävakauttavia vaikutuksia kansalliseen, alueelliseen ja kansainväliseen turvallisuuteen.

(6) Lisäksi vuonna 2003 Etyjin osallistujavaltiot hyväksyivät tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevan Etyjin asiakirjan ([2]), jossa ne toivat esiin tavanomaisten ampumatarvikkeiden liiallisesta keskittymisestä aiheutuvat turvallisuusriskit. Kyseisten riskien vähentämiseksi osallistujavaltiot päättivät luoda käytännön menettelyn avun antamiseksi ylijäämäisten tavanomaisten ampumatarvikkeiden tuhoamisessa ja/tai asevarastojen hallinnan ja turvallisuuskäytäntöjen parantamisessa.

(7) Pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevissa Etyjin asiakirjoissa tuhoamista pidetään ensisijaisena menetelmänä pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden ylijäämävarastojen hävittämiseksi.

([1]) FSC.DOC/1/00/Rev.1.
([2]) FSC.DOC/1/03/Rev.1.

(8) Tällä neuvoston päätöksellä tuetussa hankkeessa otetaan huomioon muut alueelliset aloitteet, erityisesti Länsi-Balkanin etenemissuunnitelma ([3]), Yhdistyneiden Kansakuntien kehitysohjelman (UNDP)/pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavan Kaakkois-Euroopan selvitystoimiston (SEESAC) työ sekä asiaankuuluvat asevalvontaan ja laittomaan asekauppaan liittyvät Euroopan komission toimet Kaakkois-Euroopassa.

Hanke toteutetaan koordinoidusti unionin muun asiaankuuluvan Kaakkois-Euroopan lainkäyttöalueille osoitetun avustuksen (neuvoston päätökset (YUTP) 2018/101 ([4]) ja (YUTP) 2017/915 ([5])), Länsi-Balkanin kanssa pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla UNDP/SEESACin täytäntöön panemana tehtävän alueellisen yhteistyön (neuvoston päätökset (YUTP) 2019/2111 ([6]), (YUTP) 2018/1788 ([7]) ja (YUTP) 2016/2356 ([8])) sekä laitonta asekauppaa koskevan EU:n ja Kaakkois-Euroopan lainvalvontayhteistyön (jota tukevat Euroopan komission sisäasioiden pääosasto, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirasto (Europol) ja Euroopan monialainen rikosuhkien torjuntafoorumi (EMPACT)) kanssa.

(9) Unioni tuki aiemmin Etyjin toimia neuvoston päätöksellä 2012/662/YUTP ([9]) pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja liiallisen keskittymisen riskiä Etyjin toiminta-alueella vähentävän toiminnan tukemisesta. Neuvosto hyväksyi 4 päivänä elokuuta 2017 päätöksen (YUTP) 2017/1424 pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan ja liiallisen keskittymisen riskin vähentämiseen tähtäävän Etyjin toiminnan tukemisesta Pohjois-Makedonian tasavallassa ja Georgiassa ([10]). Neuvosto hyväksyi 2 päivänä joulukuuta 2019 päätöksen (YUTP) 2019/2009 ([11]) Ukrainan pyrkimysten tukemisesta aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittoman kaupan torjumiseksi yhteistyössä Etyjin kanssa.

(10) Laittomia pienaseita ja kevyitä aseita koskevan Yhdistyneiden kansakuntien toimintaohjelman täytäntöönpanon edistymistä koskeva kolmas Yhdistyneiden kansakuntien tarkistuskonferenssi hyväksyi 30 päivänä kesäkuuta 2018 päätösasiakirjan, jossa valtiot uusivat sitoutumisensa pienaseiden ja kevyiden aseiden tarkoituksenvastaisten siirtojen estämiseen ja torjumiseen. Valtiot vahvistivat halunsa jatkaa kansainvälistä yhteistyötä ja vahvistaa alueellista yhteistyötä parantamalla koordinointia, kuulemista, tietojenvaihtoa ja operatiivista yhteistyötä ja ottamalla siihen mukaan asiaankuuluvat alueelliset ja osa-alueelliset järjestöt sekä lainvalvonta-, rajavalvonta- ja vienti- ja tuontilupaviranomaiset.

(11) YK:n yleiskokouksen 25 päivänä syyskuuta 2015 antamassa päätöslauselmassa ”Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development” (”Muuttakaamme maailmamme: Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030”) vahvistetaan, että pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjuminen on välttämätöntä monien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta, mukaan lukien rauhaan, oikeuteen ja vahvoihin instituutioihin, köyhyyden vähentämiseen, talouskasvuun, terveyteen, sukupuolten tasa-arvoon sekä turvallisiin kaupunkeihin liittyvät tavoitteet. Siksi kaikki valtiot ovat sen kestävän kehityksen tavoitteessa 16.4 sitoutuneet vähentämään merkittävästi laittomia rahoitus- ja asevirtoja.

([3]) Lontoossa 10. heinäkuuta 2018 järjestetyssä Länsi-Balkanin huippukokouksessa hyväksyttiin ”kestävää ratkaisua vuoteen 2024 mennessä koskeva alueellinen etenemissuunnitelma pienaseiden ja kevyiden aseiden/ampuma-aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan Länsi-Balkanin alueella”.

([4]) Neuvoston päätös (YUTP) 2018/101, annettu 22 päivänä tammikuuta 2018, tehokkaan asevientivalvonnan edistämisestä (EUVL L 17, 23.1.2018, s. 40).

([5]) Neuvoston päätös (YUTP) 2017/915, annettu 29 päivänä toukokuuta 2017, asekauppasopimuksen täytäntöönpanoa tukevista unionin tiedotustoimista (EUVL L 139, 30.5.2017, s. 38).

([6]) Neuvoston päätös (YUTP) 2019/2111, annettu 9 päivänä joulukuuta 2019, SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden aiheuttaman uhkan vähentämiseksi (EUVL L 318, 10.12.2019, s. 147).

([7]) Neuvoston päätös (YUTP) 2018/1788, annettu 19 päivänä marraskuuta 2018, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavan Kaakkois-Euroopan selvitystoimiston (SEESAC) tukemiseksi Länsi-Balkanin laitonta asekauppaa koskevan alueellisen etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa varten (EUVL L 293, 20.11.2018, s. 11).

([8]) Neuvoston päätös (YUTP) 2016/2356, annettu 19 päivänä joulukuuta 2016, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian mukaisten SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa (EUVL L 348, 21.12.2016, s. 60).

([9]) Neuvoston päätös 2012/662/YUTP, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ja liiallisen keskittymisen riskiä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) toiminta-alueella vähentävän toiminnan tukemisesta (EUVL L 297, 26.10.2012, s. 29).

([10]) EUVL L 204, 5.8.2017, s. 82.

([11]) Neuvoston päätös (YUTP) 2019/2009, annettu 2 päivänä joulukuuta 2019, Ukrainan pyrkimysten tukemisesta aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittoman kaupan torjumiseksi yhteistyössä Etyjin kanssa (EUVL L 312, 3.12.2019, s. 42).

(12) YK:n pääsihteerin 24 päivänä toukokuuta 2018 esittämässä aseidenriisuntaohjelmassa ”Securing our Common Future” (”Yhteisen tulevaisuutemme turvaaminen”) vaadittiin tavanomaisten aseiden liialliseen keskittymiseen ja laittomaan kauppaan puuttumista ja tukea maakohtaisille lähestymistavoille pienaseisiin,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Pienaseita ja kevyitä aseita koskevan unionin strategian täytäntöönpanemiseksi tämän päätöksen tarkoituksena on vähentää riskejä, joita aiheutuu pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomasta kaupasta ja hallitsemattomasta leviämisestä Kaakkois-Eurooppaan, sen sisällä tai sieltä pois ja jotka heikentävät turvallisuutta ja estävät kestävää rauhanrakentamista ja sosioekonomista kehitystä sekä myötävaikuttavat järjestyksen romahtamiseen, ruokkivat terrorismia ja rikollista väkivaltaa tai johtavat konfliktien jatkumiseen.

2. Edellä olevan 1 kohdan nojalla tämän päätöksen tavoitteet ovat seuraavat:

a) vähennetään pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen ja väärinkäytön riskiä Albanian tasavallassa;

b) tuetaan Bosnia ja Hertsegovinaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan liittyvien turvallisuusriskien vähentämisessä;

c) tuetaan Kosovon * poliisin nykyisten K-9-valmiuksien vahvistamista ja sen suoraa osallistumista pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden väärinkäytön ja laittoman kaupan ehkäisemiseen, torjumiseen ja tutkintaan Länsi-Balkanilla;

d) vähennetään pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen ja väärinkäytön riskiä Pohjois-Makedonian tasavallassa parantamalla sisäasiainministeriön ja muiden valtiollisten organisaatioiden ennaltaehkäisy-, havaitsemis-, analysointi- ja tutkintavalmiuksia;

e) vähennetään ennakoimattomien räjähdysten riskiä ammusvarastoissa ja pienaseiden ja kevyiden aseiden/tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen tarkoituksenvastaisia siirtoja Montenegron puolustusministeriön varastointipaikoista muualle;

f) vähennetään turvallisuusriskejä, jotka liittyvät laittomasti hallussa oleviin pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin, laillisten pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäyttöön ja pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomaan kauppaan Serbiassa;

g) autetaan Etyjin osallistujavaltioita paremmin suunnittelemaan, panemaan täytäntöön ja tarvittaessa vahvistamaan pienaseiden ja kevyiden aseiden/tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen laittoman leviämisen torjuntaa koskevia sitoumuksiaan.

3. Hankkeen edunsaajia ovat

a) Kaakkois-Euroopan viranomaiset, joilla on valtuudet pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan ennaltaehkäisyyn ja torjuntaan sekä vastuu näistä, eli pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevät komiteat/lautakunnat, sisäministeriöt ja lainvalvontaviranomaiset, kuten poliisi. Muita asiaa käsitteleviä viranomaisia ovat Bosnia ja Hertsegovinan turvallisuusministeriö, syyttäjänvirastot, tuomioistuimet ja vankeinhoitolaitokset sekä Montenegron puolustusministeriö. Serbiassa hankkeeseen kuuluu myös yhteistyö pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan liittyviä kysymyksiä käsittelevien kansalaisjärjestöjen kanssa (suorat edunsaajat);

b) Kaakkois-Euroopan ja sen eurooppalaisen naapuruston lainkäyttöalueiden väestöt, joita laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden käyttö rikollisessa toiminnassa ja terrorismissa sekä niiden väkivaltainen väärinkäyttö uhkaavat (epäsuorat edunsaajat);

c) unionin ja sen jäsenvaltioiden valtuutetut viranomaiset, jotka hyötyvät pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden tehostetuista valvontavalmiuksista Kaakkois-Euroopassa muun muassa paremman tietojenvaihdon sekä koordinointi- ja yhteistyötoimenpiteiden, kuten laittomiin pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä tavanomaisiin ampumatarvikkeisiin liittyvien riskien tunnistamisen, tutkinnan, jäljittämisen, havaitsemisen ja takavarikoinnin, myötä (välilliset edunsaajat).

4. Hankkeen yksityiskohtainen kuvaus esitetään tämän päätöksen liitteessä.

2 artikla

1. Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, jäljempänä ’korkea edustaja’, vastaa tämän päätöksen täytäntöönpanosta.

(*) Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

2. Edellä 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen, jäljempänä ’hanke’, teknisestä toteutuksesta vastaa Etyjin sihteeristö.

3. Etyjin sihteeristö suorittaa tehtävänsä korkean edustajan alaisuudessa. Tätä varten korkea edustaja sopii tarvittavista järjestelyistä Etyjin sihteeristön kanssa.

3 artikla

1. Rahoitusohje unionin rahoittaman hankkeen toteuttamiseksi on 4 208 827 euroa.

2. Edellä 1 kohdassa vahvistetulla ohjeellisella määrällä rahoitettavia menoja hallinnoidaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien menettelyjen ja sääntöjen mukaisesti.

3. Komissio valvoo 1 kohdassa tarkoitettujen menojen asianmukaista hallinnointia. Tätä varten se tekee Etyjin sihteeristön kanssa tarvittavan rahoitussopimuksen. Rahoitussopimuksessa on määrättävä, että Etyjin sihteeristön on varmistettava unionin osuuden näkyvyys sen suuruuden mukaisesti.

4. Komissio pyrkii tekemään 3 kohdassa tarkoitetun rahoitussopimuksen mahdollisimman pian tämän päätöksen voimaantulon jälkeen. Se ilmoittaa neuvostolle kyseisessä prosessissa mahdollisesti ilmenevistä vaikeuksista ja rahoitussopimuksen tekopäivästä.

4 artikla

1. Korkea edustaja raportoi neuvostolle tämän päätöksen täytäntöönpanosta Etyjin sihteeristön laatimien säännöllisten kirjallisten raporttien perusteella. Kyseiset raportit ovat perustana neuvoston suorittamalle arvioinnille.

2. Komissio raportoi 1 artiklassa tarkoitetun hankkeen rahoitusnäkökohdista.

5 artikla

1. Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

2. Tämän päätöksen voimassaolo päättyy 36 kuukauden kuluttua päivästä, jona 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu rahoitussopimus tehdään. Tämän päätöksen voimassaolo päättyy kuitenkin kuuden kuukauden kuluttua sen voimaantulosta, jos sopimusta ei ole kyseisen ajanjakson kuluessa tehty.

Tehty Brysselissä 2 päivänä joulukuuta 2021.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
J. VRTOVEC

LIITE

HANKEASIAKIRJA

ETYJIN KOKONAISVALTAINEN OHJELMA PIENASEIDEN JA KEVYIDEN ASEIDEN SEKÄ TAVANOMAISTEN AMPUMATARVIKKEIDEN LAITTOMAN KAUPAN ESTÄMISEKSI JA TORJUMISEKSI KAAKKOIS-EUROOPASSA – HR(2021) 138

1. **Taustaa**

Kaakkois-Euroopan valtioihin on kohdistunut yli kolmen vuosikymmenen ajan merkittäviä riskejä ja haasteita, jotka liittyvät laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden epävakauttavaan keskittymiseen ja hallitsemattomaan leviämiseen niiden rajojen yli ja niiden kaikille alueille. Nämä riskit vaikuttavat laajemmin kielteisesti koko Eurooppaan ja sen ulkopuolelle.

Kaakkois-Eurooppa on edelleen huolta aiheuttava alue ja huomattava haaste pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevassa EU:n strategiassa, jäljempänä ’ EU:n pienasestrategia’. EU:n pienasestrategiassa todetaan, että vaikka viime vuosina on saavutettu huomattavaa edistystä erityisesti Kaakkois-Euroopassa, pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden kertymisen mittakaava, epäasianmukaiset varastointiolosuhteet, laajalle levinnyt laiton hallussapito ja täytäntöönpanon aukot rajoittavat edelleen ampuma-aseiden sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatoimien tehokkuutta osissa Länsi-Balkania.

Näin ollen Länsi-Balkanin osalta EU:n pienasestrategiassa esitetään kattavat toimet, kuten pienaseiden, kevyiden aseiden ja ampumatarvikkeiden ylijäämävarastojen pienentäminen, laittoman hallussapidon vähentäminen, vääriin käsiin kulkeutumisen ja laittoman asekaupan torjuminen, rajavalvonnan parantaminen, pienaseiden ja kevyiden aseiden merkitsemisen, jäljittämisen ja niitä koskevien tietojen säilyttämisen sekä näiden aseiden hävittämisvalmiuden tehostaminen, tietoisuuden lisääminen ja lainvalvontavalmiuksien tukeminen sekä kansallisille valvontajärjestelmille annettavan tuen ylläpito ja sellaisten olennaisten alueellisten aloitteiden huomioon ottaminen, joiden avulla torjutaan laittomia pienaseita ja kevyitä aseita ja niiden ampumatarvikkeita, kuten kestävää ratkaisua vuoteen 2024 mennessä koskeva alueellinen etenemissuunnitelma pienaseiden ja kevyiden aseiden/ampuma-aseiden ja niiden ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan Länsi-Balkanin alueella; Ranska ja Saksa ovat tukeneet tätä aloitetta.

Alueen aiempien konfliktien jättämä perintö, epäonnistumiset demobilisaation, aseistariisunnan ja yhteiskuntaan sopeuttamisen oikea-aikaisessa ja asianmukaisessa täytäntöönpanossa sekä huonosti toteutetut pienaseiden ja kevyiden aseiden ja tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen keskitetyt valvontajärjestelmät ilmenevät seuraavista:

- pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laiton kauppa ja leviäminen Kaakkois-Euroopan rajojen sisällä ja niiden yli;
- pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laiton välittäminen;
- laittomien tai salakuljetettujen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden käyttö terrorismiin, rikolliseen toimintaan ja väkivaltarikoksiin alueella ja sen ulkopuolella;
- pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden katoamiset ja varkaudet virallisista varastointipaikoista ja asekätköistä (ja siten niiden laiton leviäminen);
- pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden torjuntaa, hallintaa ja valvontaa koskeva vastuuvelvollisuus ja avoimuus on heikolla tasolla.

Etyjin osallistujavaltiot ovat sopineet tekevänsä yhteistyötä, jolla nämä ongelmat pyritään ratkaisemaan kokonaisvaltaisesti. Osallistujavaltiot ovat erityisesti sitoutuneet torjumaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laitonta kauppaa ja hallitsematonta leviämistä pienaseita ja kevyitä aseita (FSC.DOC/1/00/Rev.1) sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja (FSC.DOC/1/03/Rev.1) koskevien Etyjin asiakirjojen määräysten mukaisesti.

Näihin haasteisiin ja huolenaiheisiin vastaamiseksi Kaakkois-Euroopan valtiot ovat esittäneet Etyjille viralliset avunpyynnöt pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden valvonnan alalla vuonna 2019 ([1]). Avunpyynnön esittivät Albanian sisäministeriö, Bosnia ja Hertsegovinan turvallisuusministeriö, Pohjois-Makedonian tasavallan sisäministeriö, Montenegron puolustusministeriö ja Serbian sisäministeriö.

([1]) Kosovon* asemaa koskevien näkökohtien vuoksi Etyjin muodollisen menettelyn rajoituksia ja vaatimuksia ei sellaisenaan sovelleta mahdollisiin hankkeisiin Kosovossa. Näin ollen Etyjin Kosovo-operaation (OMIK) johdolla toteutetaan useita hankkeita, joilla vastataan paikallisten viranomaisten tai laitosten avunpyyntöihin. (*Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen).

2. Yleinen tavoite

Tavoitteena on vähentää riskejä, joita aiheutuu pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomasta kaupasta ja hallitsemattomasta leviämisestä Kaakkois-Eurooppaan, sen sisällä ja sieltä pois ja jotka heikentävät turvallisuutta ja estävät kestävää rauhanrakentamista ja sosioekonomista kehitystä sekä myötävaikuttavat järjestyksen romahtamiseen, ruokkivat terrorismia ja rikollista väkivaltaa tai johtavat konfliktien jatkumiseen.

3. Toimen kuvaus

Toimi perustuu vuosina 2019–2021 toteutettuihin järjestelmällisiin tarvearviointeihin. Näissä menettelyissä todennettiin avustuspyyntöjä ja vahvistettiin Etyjin tuen tarve erityisesti vahvistamalla valtuutettujen viranomaisten valmiuksia seuraavilla aloilla:

- pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan ehkäisemistä ja torjuntaa koskevien tietojen hallinta ja vaihto;
- työkoiravalmiudet laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden havaitsemisessa ja takavarikoinnissa;
- pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan ehkäisemistä ja torjuntaa tukeva tiedotus- ja valistustoiminta;
- pienaseiden ja kevyiden aseiden deaktivointia koskevat sääntely- ja toimintakehykset;
- pienaseiden ja kevyiden aseiden varastojen hallinta ja turvallisuus.

”Etyjin kokonaisvaltainen ohjelma pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan estämiseksi ja torjumiseksi Kaakkois-Euroopassa” -toimi koostuu seitsemästä Etyjin hankkeesta. Sillä vastataan edellä mainittuihin tarpeisiin kokonaisvaltaisesti myös vahvistamalla rajatylittävää ja alueellista dynamiikkaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tehokkaammin, tuloksellisemmin ja vaikuttavammin. Hankkeet kehitettiin tiiviissä yhteistyössä valtuutettujen viranomaisten ja laitosten, Etyjin konfliktinestokeskuksen ja Kaakkois-Euroopassa toteutettavien Etyjin kenttäoperaatioiden kanssa.

Hankkeiden avulla toteutettavalla Etyjin kokonaisvaltaisella ohjelmalla tuetaan EU:n pienasestrategiaa ja erityisesti Länsi-Balkaniin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä ja apua.

Hankkeilla pyritään myös lieventämään ja ehkäisemään pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan kielteisiä vaikutuksia kestävään kehitykseen ja siten vahvistamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita, kuten

- Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia (esim. tavoite 5.2); sekä
- Tavoite 16: Edistää rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia kestävän kehityksen tukemiseksi, taata kaikille oikeussuojan saatavuus ja rakentaa tehokkaita, vastuullisia ja osallistavia instituutioita kaikilla tasoilla (esim. tavoitteet 16.1, 16.4 ja 16.a).

Lisäksi ehdotukset on yhdenmukaistettu *pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laitonta hallussapitoa, väärinkäyttöä ja kauppaa Länsi-Balkanin alueella koskevaan kestävään ratkaisuun vuoteen 2024 mennessä liittyvän etenemissuunnitelman* ([2]) kanssa, ja ne on koordinoitu etenemissuunnitelmaa tukevien ja sen täytäntöönpanoa seuraavien asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa. Ehdotuksella myös täydennetään laittomien ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden vastaista EU:n strategiaa (2018) ja siten tuetaan Kaakkois-Euroopan viranomaisia sen noudattamisessa, erityisesti Länsi-Balkanilla toteutettavien toimien osalta.

3.1 Hanke 1: Albanian tasavallan kansallisten viranomaisten avustaminen pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen ja väärinkäytön riskin vähentämisessä

3.1.1 Tavoite

Hankkeen tavoitteena on vähentää pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen ja väärinkäytön riskiä Albanian tasavallassa.

([2]) Etenemissuunnitelma laadittiin Kaakkois-Euroopan sisäasioiden varaministerien ja ulkoasioiden varaministerien yhteisen julkilausuman ja Podgorican kokouksessa 1. helmikuuta 2018 hyväksyttyjen etenemissuunnitelman osien pohjalta. Se hyväksyttiin virallisesti EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokouksessa Lontoossa 10. heinäkuuta 2018.

3.1.2 **Kuvaus**

Pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden hallitsemattoman leviämisen ja hallussapidon vaikutukset ovat edelleen merkittävä uhka Albanian yleiselle turvallisuudelle sekä sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle. Huonosti valvotut ja laittomat pienaseet ja kevyet aseet ylläpitävät rikollisia tekijöitä ja järjestäytynyttä rikollisuutta mahdollistamalla väkivallan ja turvattomuuden. Kaikilla näillä tekijöillä on haitallinen vaikutus maan ja alueen turvallisuutta ja luottamusta lisääviin toimenpiteisiin. Albania pyysi lokakuussa 2019 apua Etyjin turvallisuusyhteistyöfoorumilta.

Etyj totesi, että seuraavissa valmiuksissa on puutteita:

a) ampuma-aseiden deaktivointia koskeva lainsäädäntö- ja sääntelykehys ja sen asianmukainen täytäntöönpano parantamalla infrastruktuuria, varustusta ja koulutusta;

b) Albanian valtion poliisin työkoiria käyttävät palvelut pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisessa;

c) yleisen tietoisuuden lisääminen pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön ja leviämisen vaaroista.

EU:n neuvoston rahoitusta käytetään a–c kohdassa tarkoitettujen valmiuksien puutteiden korjaamiseen.

Hankkeen edunsaajia ovat Albanian väestön lisäksi lukuisat kansalliset viranomaiset, joilla on pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatehtävä, erityisesti kansallinen pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevä komitea, Albanian tasavallan sisäministeriö ja Albanian valtionpoliisi.

3.1.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Albanian tasavallan pienaseita ja kevyitä aseita sekä deaktivointia koskevaa lainsäädäntökehystä parannetaan.

Indikaattorit:

— Käytössä on pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskeva, kansainvälisten normien mukainen normatiivinen kehys

— Käytössä on pienaseiden ja kevyiden aseiden deaktivointia koskevat, Etyjin sitoumusten ja kansainvälisten normien mukaiset tilat ja käytännöt

— Deaktivointia tai sen valvontaa koskevien koulutusten ja tällaisen koulutuksen saaneiden henkilöiden määrä

Tulos 2: Albanian poliisin valmiuksia havaita aseita ja räjähteitä parannetaan.

Indikaattorit:

— Käytössä on työkoiravalmiuksia edistävä kansainvälisten normien mukainen normatiivinen kehys

— Käytössä on kansainvälisten normien ja Etyjin suositusten mukaiset tilat ja -infrastruktuuri työkoirille

— Koulutusten ja koulutettujen henkilöiden määrä

Tulos 3: Lisätään yleistä tietoisuutta pienaseiden ja kevyiden aseiden vaaroista sekä niiden valvontaan liittyvistä kysymyksistä.

Indikaattorit:

— Yleistä tietoisuutta ja tiedotusta koskevien ohjeiden tai sääntelyasiakirjojen lukumäärä (eli pienaseita ja kevyitä aseita koskeva viestintästrategia)

— Pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden valvonnan merkitystä sekä niiden laittomaan hallussapitoon ja väärinkäyttöön liittyviä riskejä koskevien ajan tasalla olevien valistus- ja tiedotuskampanjoiden lukumäärä pienaseita ja kevyitä aseita koskevan hyväksytyn viestintästrategian mukaisesti

— Niiden kohderyhmien prosenttiosuus (sukupuolen mukaan eriteltynä), jotka ovat tietoisia pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön riskeistä

3.1.4 **Toimet**

3.1.4.1 Toimet, jotka liittyvät Albanian tasavallan pienaseita ja kevyitä aseita sekä deaktivointia koskevan lainsäädäntökehyksen tehostamiseen.

Toimiin kuuluvat:

— Deaktivointia koskevien sääntöjen ja niiden täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman laatimisen tukeminen

— Tuki mekanismien perustamiselle pienaseiden ja kevyiden aseiden deaktivoinnin asianmukaista täytäntöönpanoa ja valvontaa varten

— Tuki pienaseiden ja kevyiden aseiden deaktivointia koskevan koulutuskäsikirjan laatimiselle sekä kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen tarjoaminen paikallisille toimijoille

3.1.4.2 Toimet, jotka liittyvät Albanian poliisin valmiuksien parantamiseen laittomien aseiden ja räjähteiden havaitsemisessa.

Toimiin kuuluvat:

— Laaditaan työkoiravalmiuksien käyttämistä pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemisessa koskevat vakioidut toimintaohjeet ja yleissuunnitelma näiden valmiuksien nykyaikaistamiseksi

— Työkoiravalmiuksien käyttöä pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemisessa koskevien vakioitujen toimintaohjeiden soveltamista koskeva koulutusohjelma

— Työkoirayksikön varusteavustukset ja infrastruktuurin parannukset

— Toteutetaan kennelien, toimistotilojen ja työkoira-alueen infrastruktuurin parannuksia sekä hankitaan ja luovutetaan varusteita työkoirayksiköille havaitsemiskapasiteetin lisäämiseksi

— Tarjotaan foorumi työkoiravalmiuksien käytön edistämiseksi järjestämällä kilpailuja kansallisella ja alueellisella tasolla

3.1.4.3 Toimet, jotka liittyvät yleisen tietoisuuden lisäämiseen pienaseiden ja kevyiden aseiden vaaroista sekä niiden valvontaan liittyvistä kysymyksistä

Toimiin kuuluvat:

— Koordinoidun valistus- ja viestintästrategian suunnittelun tuki

— Valistus- ja viestintästrategian täytäntöönpanon tuki

3.2 **Hanke 2: Pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan liittyvien turvallisuusriskien käsittely Bosnia ja Hertsegovinassa**

3.2.1 **Tavoite**

Hankkeen tavoitteena on tukea Bosnia ja Hertsegovinaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan liittyvien turvallisuusriskien vähentämisessä.

3.2.2 **Kuvaus**

Hankkeella vastataan turvallisuusministeriön avustuspyynnössä (2019) määritettyihin ensisijaisiin tarpeisiin ja pyritään tukemaan Bosnia ja Hertsegovinaa pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan liittyvien turvallisuusriskien vähentämisessä, mikä edistää turvallisuutta ja vakautta maassa ja laajemmin alueella.

Etyj totesi, että seuraavissa valmiuksissa on puutteita:

a) lainvalvontaviranomaisten varastointi-infrastruktuuri pienaseita ja kevyitä aseita sekä ampumatarvikkeita varten, myös fyysistä turvallisuutta ja varastojen hallintaa koskevien menettelyjen ja käytäntöjen osalta;

b) pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan institutionaalisen tietoisuuden lisääminen ja tiedottaminen pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan koordinointikomitean tukena, myös sovellettavien menetelmien sekä seuranta- ja arviointivälineistön osalta;

c) lainvalvontaviranomaisten valmiudet käyttää työkoiria pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisessa, mukaan lukien näiden valmiuksien suunnittelu, niitä koskevat lainsäädäntö- ja toimintakehykset sekä niihin liittyvät varusteet, infrastruktuuri ja koulutus;

d) tehokasta päätöksentekoa ja operatiivista reagointia varten tarvittavien, pienaseita ja kevyitä aseita koskevien tietojen saatavuus ja vertailukelpoisuus;

e) pienaseiden ja kevyiden aseiden deaktivointi, mukaan lukien asiaa koskevat lainsäädäntö- ja sääntelypuitteet, koulutus, varusteet ja infrastruktuuri.

EU:n neuvoston rahoitusta käytetään c ja d kohdassa tarkoitettujen valmiuksien puutteiden korjaamiseen.

Hankkeen edunsaajia ovat Bosnia ja Hertsegovinan väestön lisäksi lukuisat kansalliset viranomaiset, joilla on pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatehtävä, eli lainvalvontaviranomaiset, mukaan lukien entiteetti- ja kantonitason sisäministeriöt/poliisilaitokset, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan koordinointikomitea, Bosnia ja Hertsegovinan turvallisuusministeriö sekä syyttäjänvirastot, tuomioistuimet ja vankeinhoitolaitokset.

3.2.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Vahvistetaan lainvalvontaviranomaisten työkoiravalmiuksia pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisessa.

Indikaattorit:

— Tarvittavan lainsäädäntö-, infrastruktuuri- ja toimintakehyksen kehittämistä työkoirayksiköitä varten laaditun yleissuunnitelman täytäntöönpanoaste

— Niiden harjoittelijoiden prosenttiosuus, jotka osoittavat vakioitujen toimintaohjeiden tehokkaan soveltamisen edellyttämää osaamista

— Etyjin tarvearvioinnin mukaisesti päivitettyjen työkoirayksikköjen/-alueiden lukumäärä

Tulos 2: Kehitetään integroitu instituutioiden välinen pienaseita ja kevyitä aseita sekä ampumatarvikkeita koskeva tapaustietokanta ja seurantajärjestelmä.

Indikaattorit:

— Tiedonkeruumenetelmien yhteentoimivuuden ja yhteensopivuuden aste

— Käytössä on toimiva instituutioiden välinen tietotekniikkajärjestelmä, jonka avulla voidaan kerätä ja analysoida yhdennetysti pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä ampumatarvikkeisiin liittyviä tapauksia koskevia tietoja

3.2.4 **Toimet**

3.2.4.1 Toimet, jotka liittyvät pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemiseen tarvittavien lainvalvontaviranomaisten työkoiravalmiuksien vahvistamiseen.

Toimiin kuuluvat:

— Tuetaan työryhmien ja koordinointikokousten järjestämistä työkoiravalmiuksien kehittämistä koskevan yleissuunnitelman laatimiseksi

— Tuetaan tarvittavien lainsäädäntö- ja toimintakehysten kehittämistä työkoiravalmiuksien käyttämiseksi pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemisessa

— Parannetaan työkoiria koskevaa infrastruktuuria ja hankitaan tarvittavat varusteet

— Järjestetään koulutusohjelma työkoiravalmiuksien käyttöä pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemisessa koskevien vakioitujen toimintaohjeiden soveltamiseksi

— Perustetaan foorumi työkoiravalmiuksien käytön edistämiseksi järjestämällä kilpailuja kansallisella ja alueellisella tasolla

3.2.4.2 Toimet, jotka liittyvät instituutioiden välisen integroidun pienaseita ja kevyitä aseita sekä ampumatarvikkeita koskevan tapaustietokannan ja seurantajärjestelmän kehittämiseen.

Toimiin kuuluvat:

— Tuetaan lainvalvontaviranomaisia ja oikeuslaitosta koskevien asiaankuuluvien oikeudellisten ja tilastollisten mallien arviointia pienaseita ja kevyitä aseita sekä ampumatarvikkeita koskevan instituutioiden välisen integroidun seurantajärjestelmän perustamiseksi

— Tuetaan Bosnia ja Hertsegovinan pienaseita ja kevyitä aseita koskevan seurantajärjestelmän perustamista

— Järjestetään koulutusta pienaseita ja kevyitä aseita koskevan seurantajärjestelmän käyttäjille, jotka työskentelevät oikeuslaitoksen tai lainvalvontaviranomaisten palveluksessa

3.3 **Hanke 3: Tuki Kosovon * poliisin työkoiravalmiuksien vahvistamiselle pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisessa ja takavarikoinnissa**

3.3.1 **Tavoite**

Hankkeen tavoitteena on tukea Kosovon poliisin nykyisten työkoiravalmiuksien vahvistamista ja niiden suoraa osallistumista pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden väärinkäytön ja laittoman kaupan ehkäisemiseen, torjumiseen ja tutkintaan Länsi-Balkanilla.

3.3.2 **Kuvaus**

Hanke kehitettiin osana pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevaan Kosovon strategiaan liittyvää toimintasuunnitelmaa. Sen tavoitteena on tukea Kosovon poliisin nykyisten työkoiravalmiuksien vahvistamista ja niiden suoraa osallistumista pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden väärinkäytön ja laittoman kaupan ehkäisemiseen, torjumiseen ja tutkintaan Länsi-Balkanilla.

Hankkeella pyritään käsittelemään työkoiravalmiuksien todennettuja puutteita pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön ja laittoman kaupan estämisessä, torjunnassa ja tutkinnassa, myös sääntelykehyksen, koirapartioiden operatiivisen käytön sekä henkilö-, infrastruktuuri- ja kuljetusresurssien puutteen osalta.

Hankkeen edunsaajia ovat Kosovon väestön lisäksi Kosovon poliisi.

3.3.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Parannetaan sääntely- ja koulutuskehystä sekä työkoirayksikön infrastruktuuria ja varusteita, jotta pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden väärinkäytön ja laittoman kaupan ehkäisyä, torjuntaa ja tutkintaa voidaan tehostaa

Indikaattorit:

— Käytössä on sääntely- ja koulutuskehys työkoirayksikköä varten

— Työkoirayksikön infrastruktuuria ja varusteita on parannettu

3.3.4 **Toimet**

3.3.4.1 Toimet, jotka liittyvät sääntely- ja koulutuskehyksen sekä työkoirayksikön infrastruktuurin ja varusteiden parantamiseen, jotta pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden väärinkäytön ja laittoman kaupan ehkäisyä, torjuntaa ja tutkintaa voidaan tehostaa.

Toimiin kuuluvat:

— Työkoiravalmiuksien kehittämistä käsittelevän työryhmän perustaminen ja toiminta

— Tehdään opintokäyntejä ja tutustutaan sellaisten kollegojen toimintaan, joilla on kehittynyt järjestelmä työkoirien käyttämiseksi pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisessa

— Tuetaan edunsaajan koulutusosastoa koulutussuunnitelman laatimisessa, kehitetään koulutusmenetelmät, jotka sisällytetään täysin koulutusta ja työkoiraoperaatioita koskeviin työkoirayksikköjen vakioituihin toimintaohjeisiin, ja muodostetaan koulutuksen asiantuntijapiiri

— Tuetaan työkoirayksikön koulutus-, taktiseen ja operatiiviseen toimintaan tarvittavan infrastruktuurin ja tarvittavien varusteiden toimittamista

— Annetaan erikois- ja jatkokoulutusta koiranohjaajille

(*) Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

3.4 **Hanke 4: Pohjois-Makedonian tasavallan kansallisten viranomaisten avustaminen aseiden leviämisen sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön riskin vähentämisessä**

3.4.1 **Tavoite**

Hankkeen tavoitteena on vähentää pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen ja väärinkäytön riskiä Pohjois-Makedonian tasavallassa parantamalla sisäministeriön ja muiden valtiollisten organisaatioiden ennaltaehkäisy-, havaitsemis-, analysointi- ja tutkintavalmiuksia.

3.4.2 **Kuvaus**

Hanke kehitettiin vastaamaan Pohjois-Makedonian tasavallan hallituksen avustuspyyntöön (2019), ja sen avulla vahvistetaan pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevän kansallisen komission valmiuksia ja kehitetään poliisilaitoksen työkorayksikön valmiuksia havaita aseita ja räjähteitä.

Etyj totesi, että seuraavissa valmiuksissa on puutteita:

a) sisäministeriön operatiiviset työkoiravalmiudet pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman leviämisen havaitsemisessa;

b) pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan estämistä ja torjuntaa koskeva instituutioiden sisäinen ja välinen sekä valtioiden välinen yhteistyö- ja koordinointimekanismi;

c) pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevien kysymysten analysointi strategisella ja operatiivisella tasolla;

d) koordinoitu tiedottaminen ja yleisen tietoisuuden lisääminen pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäyttöön liittyvistä riskeistä Pohjois-Makedonian tasavallassa, mukaan lukien kansallisen pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevän komitean toimet.

EU:n neuvoston rahoitusta käytetään a, b ja c kohdassa tarkoitettujen valmiuksien puutteiden korjaamiseen.

Hankkeen edunsaajia ovat Pohjois-Makedonian tasavallan väestön lisäksi lukuisat kansalliset viranomaiset, joilla on pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontatehtävä, eli kansallinen pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevä komitea ([3]), sisäministeriö ja poliisi.

3.4.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Parannetaan Pohjois-Makedonian tasavallan sisäministeriön ja pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevän komitean sääntelyyn liittyviä, operatiivisia ja virastojen välisiä yhteistyövalmiuksia torjua pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämistä.

Indikaattorit:

— Käytössä on työkoiravalmiuksia koskeva sääntelykehys

— Käytössä olevien ja toimintakykyisten alueellisten työkoirapalvelujen määrä

— Käytössä on reaaliaikainen tietojenvaihto poliisin sisäisesti ja poliisi- ja tulliyhteistyökeskuksen toiminnassa mukana olevien Kaakkois-Euroopan maiden kanssa

— Niiden kohderyhmien prosenttiosuus (sukupuolen mukaan eriteltynä), jotka ovat tietoisia pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön riskeistä

— Tiedotustapahtumissa tavoitettujen naisten ja miesten lukumäärä

3.4.4 **Toimet**

3.4.4.1 Tuki laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemista koskevien sisäministeriön valmiuksien kehittämiselle työkoiraresurssien tehokkaan käyttöönoton avulla.

Toimiin kuuluvat:

— Varusteavustus ja infrastruktuurin parannukset työkoirayksiköille keskus- ja aluetasolla, mukaan lukien pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyvän varasto- ja tietotekniikkainfrastruktuurin parantaminen enintään viidessä (5) toimipaikassa (asevarastot), jotka sijaitsevat samoissa tiloissa Pohjois-Makedonian tasavallan sisäministeriön työkoirayksiköiden kanssa

([3]) Pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevän kansallisen komitean toimintaan osallistuvat seuraavat kansalliset viranomaiset: talousministeriö, oikeusministeriö, kauppa- ja sosiaaliministeriö, puolustusministeriö, opetus- ja tiedeministeriö, valtiovarainministeriö, tulli sekä maa-, metsä- ja vesitalousministeriö.

— Työkoiravalmiuksien käyttöä pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemisessa koskevien vakioitujen toimintaohjeiden laatiminen ja määräysten päivittäminen

— Koulutusohjelma työkoiravalmiuksien käyttöä pienaseiden ja kevyiden aseiden havaitsemisessa koskevien vakioitujen toimintaohjeiden soveltamiseksi

— Tarjotaan foorumi työkoiravalmiuksien käytön edistämiseksi järjestämällä kilpailuja kansallisella ja alueellisella tasolla

3.4.4.2 Tuki pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjumiseen käytettävän reaaliaikaisen tietojenvaihtojärjestelmän pilottihankkeille

Toimiin kuuluvat:

— Varusteavustukset, tiedonvaihtojärjestelmien fyysisen infrastruktuurin sekä tieto- ja viestintätekniikan päivitykset viidessä (5) valitussa poliisi- ja tulliyhteistyökeskuksessa (PCCC)

— Kehitetään vakioidut toimintaohjeet pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyviä tapauksia koskevaa reaaliaikaista tietojenvaihtoa varten

— Koulutusohjelma pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin liittyviä tapauksia koskevan reaaliaikaisen tietojenvaihdon vakioitujen toimintaohjeiden soveltamista varten

— Henkilöstövaihto-ohjelma (harjoittelu)

— Poliisi- ja tulliyhteistyökeskusten konferenssin järjestäminen

3.4.4.3 Tuki pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevän kansallisen komitean operatiivisten ja analyyttisten valmiuksien kehittämiselle pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjunnassa

Toimiin kuuluvat:

— Järjestetään pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontajärjestelmää käsittelevä virastojen välinen yhteistyöseminaari

— Laaditaan kansallisen komitean jäsenille tarkoitettu perehdytysopas

— Analysoidaan pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan tilanne, mukaan lukien tiedonkeruuta, tietojen jäljittämistä ja raportointia koskevien vakioitujen toimintaohjeiden laatiminen sekä asianhallintajärjestelmän kehittäminen pienaseita ja kevyitä aseita koskevan analyysin helpottamiseksi

3.5 **Hanke 5: Pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoihin liittyvien turvallisuusriskien lieventäminen Montenegrossa**

3.5.1 **Tavoite**

Hankkeen tavoitteena on vähentää ennakoimattomien räjähdysten riskiä ammusvarastoissa ja pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen tarkoituksenvastaisia siirtoja Montenegron puolustusministeriön varastointipaikoista muualle.

3.5.2 **Kuvaus**

Montenegrossa vaarana ovat ammusvarastojen ennakoimattomat räjähdykset, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen laiton kauppa ja hallitsematon leviäminen. Tämä on vahvistettu useiden Etyjin asiantuntijavierailujen yhteydessä viime vuosina. Montenegron puolustusministeriö on käsitellyt näitä kysymyksiä koosteasiakirjassaan, jossa esitetään haluttu lopputulos. Ylijäämäaseet ja -räjähteet olisi hävitettävä avoimesti, ja lisäksi olisi kehitettävä kestävä aseiden, räjähteiden ja taisteluvälineiden elinkaaren hallintajärjestelmä. Montenegro on pyytänyt apua Etyjin turvallisuusyhteistyöfoorumilta vuonna 2019.

Etyj totesi, että seuraavissa valmiuksissa on puutteita:

a) sen varmistaminen, että käytössä on pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden elinkaaren hallintamalli, mukaan lukien jatkuva koulutus ja tietämyksen siirto, ampumatarvikkeiden valvontakehys ja instituutioiden välinen koordinointi ja yhteistyö;

b) tavanomaisten ampumatarvikkeiden turvalliset ja kansainvälisten normien mukaiset kuljetukset.

EU:n neuvoston rahoitusta käytetään a ja b kohdassa tarkoitettujen valmiuksien puutteiden korjaamiseen.

Hankkeen edunsaajia ovat Montenegron väestön lisäksi Montenegron puolustusministeriö ja asevoimat.

3.5.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Parannetaan puolustusministeriön ja muiden toimivaltaisten hallintoelinten strategisia, koulutus- ja koordinointivalmiuksia pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen hallinnan alalla

Indikaattorit:

— Puolustusministeriön henkilöstön lukumäärä asianomaisissa koulutuslaitoksissa ja operatiivisissa yksiköissä, joilla on pitkälle kehittyneet valmiudet tukea pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen hallintaa ja käsittelyä;

— Montenegron nimettyjen elinten koordinoimien, pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien toimien lukumäärä;

— Toiminnassa on väliaikainen valvontaelin

Tulos 2: Lisätään valmiuksia kuljettaa pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja ADR-sopimuksen mukaisesti.

Indikaattorit:

— Sellaisten hankkeen edunsaajana olevien toimihenkilöiden lukumäärä, joiden pätevyys pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen kuljetuksen alalla on parantunut

— Organisatoriseen kehykseen on sisällytetty pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen kuljetusjärjestelmä

— ADR-määräysten noudattamista koskevat vaatimukset on analysoitu ja tämän perusteella Montenegron puolustusministeriölle on esitetty suosituksia

3.5.4 **Toimet**

3.5.4.1 Toimet, jotka liittyvät puolustusministeriön ja muiden toimivaltaisten hallintoelinten strategisten, koulutus- ja koordinointivalmiuksien parantamiseen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen hallinnan alalla.

Toimiin kuuluvat:

— Tietojensiirto kansainvälisistä hyvistä käytännöistä pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen hallinnan alalla

— Montenegron puolustusministeriön ohjelmaan liittyvä neuvonta ja koordinointi pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen kestävän elinkaaren hallinnan valikoiduilla aloilla

— Kansallisia pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen hallinnoinnin valvontamekanismeja koskeva tekninen neuvonta

3.5.4.2 Toimet, jotka koskevat koulutus- ja varustamisohjelmaa pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen kuljetusvalmiuksien perustamiseksi Montenegroon ADR-sopimuksen (eurooppalainen sopimus vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista) mukaisesti.

Toimiin kuuluvat:

— Tehdään yhdessä Montenegron puolustusministeriön kanssa ADR-sopimuksen täysimääräistä noudattamista koskeva tarveanalyysi

— Hankitaan kaksi ADR-määräysten mukaista kuorma-autoa ja tehdään näihin liittyvää perehdyttämiskoulutusta, huoltoa ja varaosia koskeva sopimus

3.6 **Hanke 6: Pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomaan hallussapitoon, väärinkäyttöön ja kauppaan liittyvien turvallisuusriskien käsittely Serbiassa**

3.6.1 **Tavoite**

Hankkeen tavoitteena on vähentää turvallisuusriskejä, jotka liittyvät laittomasti hallussa oleviin pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin, laillisten pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäyttöön ja pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomaan kauppaan.

3.6.2 **Kuvaus**

Hanke kehitettiin vastaamaan Serbian sisäministeriön (2019) esittämään avunpyyntöön. Pyyntö koskee vastaamista pienaseiden ja kevyiden aseiden hallitsemattomaan leviämiseen ja laittomaan hallussapitoon liittyviin haasteisiin, jotka muodostavat merkittävän uhan Serbian turvallisuudelle. Nämä haasteet edistävät rikollisuuden ja vakavan järjestäytyneen rikollisuuden leviämistä toimimalla väkivallan, uhkaavan käyttäytymisen ja terrorismin mahdollistajina. Ne vaikuttavat kielteisesti myös luottamusta lisääviin toimenpiteisiin maassa, ja ne muodostavat sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan liittyvän uhan.

Etyj totesi seuraavat pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevat tarpeet:

a) Vahvistetaan poliisin valmiuksia tiedottaa pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonta- ja keräyskampanjoista, mikä edistää laittomasti hallussa olevien aseiden määrän vähentämistä ja pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön estämistä sekä lisää samalla Serbian kansalaisten turvallisuutta;

b) Vahvistetaan sisäministeriön työkoiravalmiuksia aseiden ja räjähteiden havaitsemisessa i) luomalla tarvittava oikeudellinen kehys, ii) arvioimalla ja kehittämällä valmiuksia sekä iii) hankkimalla erityisvarusteita ja rakentamalla infrastruktuuria;

c) Muutetaan aseita ja ampumatarvikkeita koskevaa lakia sekä aseiden deaktivointia koskevaa sääntökirjaa a) arvioimalla valmiuksia ja teknisiä mahdollisuuksia; sekä b) antamalla teknistä apua sääntökirjan laatimiseen.

EU:n neuvoston rahoitusta käytetään a–c kohdassa tarkoitettujen valmiuksien puutteiden korjaamiseen.

Hankkeen edunsaajia ovat Serbian väestön lisäksi pienaseiden ja kevyiden aseiden neuvosto, sisäministeriö, poliisi sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontakysymyksissä aktiiviset kansalaisjärjestöt.

3.6.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Perustetaan sisäministeriön kumppanuus kansalaisjärjestöjen kanssa ja mekanismi yleisen tietoisuuden lisäämiseksi pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön estämistä varten.

Indikaattorit:

— Pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen vaaroja koskevien kansallisen ja paikallisen tason tiedotushankkeiden lukumäärä

— Käytössä on eri virastojen välisen yhteistyön mekanismeja

— Valtakunnallisilla ja paikallisilla televisiokanavilla ja radioasemilla lähetettyjen julkisten yhteiskunnallisten tiedotusten määrä

— Niiden kohteena olevista kaupungeista tulevien nuorten lukumäärä, jotka ovat saaneet tietoa pienaseiden ja kevyiden aseiden vaaroista seminaarien ja tiedotusmateriaalin kautta

Tulos 2: Deaktivointia koskevaa oikeudellista kehystä parannetaan ja se yhdenmukaistetaan kansainvälisten normien ja parhaiden käytäntöjen kanssa

Indikaattorit:

— Kansainväliset normit ja parhaat käytännöt on jaettu työryhmän kanssa

— On laadittu asetusehdotuksia, joissa on hyödynnetty saatuja tietoja ja suosituksia

— Kansalaisjärjestöjä on kuultu asetusehdotuksiin liittyen

Tulos 3: Sisäministeriön työkoirayksiköiden valmiuksia havaita pienaseita ja kevyitä aseita, ampumatarvikkeita ja räjähteitä parannetaan ihmisoikeusnormien mukaisesti.

Indikaattorit:

— Käytössä on sisäministeriön työkoirayksiköiden valmiuksien parantamista koskeva työsuunnitelma

— Niiden kokousten lukumäärä, joissa on käsitelty viranomaisyhteistyötä, tietojenvaihtoa sekä työkoiria käyttävien poliisiyksiköiden ja muiden keskeisten lainvalvonnasta vastaavien sidosryhmien yhteentoimivuutta pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisessa

— Käytössä on parannetut, kansainvälisten normien mukaiset työkoirien koulutusmenetelmät ja sitä koskevat opetussuunnitelmat

— Kansainvälisten normien mukaisesti koulutettujen työkoirien kouluttajien ja koiranohjaajien lukumäärä

3.6.4 **Toimet**

3.6.4.1 Toimet, jotka liittyvät sisäministeriön ja kansalaisjärjestöjen kumppanuuden sekä yleisen tietoisuuden lisäämistä pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön estämiseksi koskevan mekanismin perustamiseen.

Toimiin kuuluvat:

— Asiantuntijakokous kumppanuuksien luomisesta sähköisten ja painettujen tiedotusvälineiden kanssa sekä pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäytön ehkäisemistä koskevien mekanismien määrittämisestä

— Perustetaan sosiaalisen median alusta ja tuetaan pienaseiden ja kevyiden aseiden leviämisen estämistä ja aseiden vastuullista omistajuutta koskevia mediakampanjoita.

— Toteutetaan vaikuttamistoimia kansallisella ja yhteisön tasolla

3.6.4.2 Toimet, jotka liittyvät deaktivointia koskevan oikeudellisen kehyksen parantamiseen ja yhdenmukaistamiseen kansainvälisten normien ja parhaiden käytäntöjen kanssa

Toimiin kuuluvat:

— Annetaan asiantuntijaneuvontaa ja logistista tukea deaktivointia käsitteleville työryhmän kokouksille

— Arvioidaan voimassa olevaa deaktivointilainsäädäntöä ja sen käytännön täytäntöönpanoa

— Työpaja deaktivointia koskevan normatiivisen kehyksen laadinnan ja täytäntöönpanon parhaista käytännöistä ja saaduista kokemuksista

— Pienaseiden ja kevyiden aseiden deaktivointia koskeva koulutus- ja varustamisohjelma

3.6.4.3 Toimet, jotka liittyvät sisäministeriön työkoirayksiköiden pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä ampumatarvikkeiden ja räjähteiden havaitsemisvalmiuksien parantamiseen ihmisoikeusnormien mukaisesti

Toimiin kuuluvat:

— Annetaan asiantuntijaneuvontaa ja -tukea työkoiravalmiuksien parantamista koskevissa työryhmäkokouksissa

— Laaditaan sisäministeriön työkoirayksiköiden valmiuksien parantamista koskeva työsuunnitelma

— Työkoirayksiköiden varusteiden ja palvelujen kokoaminen, hankinta ja toimittaminen

— Kehitetään neuvontatuen, vaihto-ohjelman ja koulutusmenetelmien kehittämisen avulla valmiuksia, jotka koskevat työkoirayksiköiden hyödyntämistä ja käyttöä pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden laittoman kaupan estämisessä ja tutkimisessa

— Pienaseiden ja kevyiden aseiden, ampumatarvikkeiden ja räjähteiden käyttöönottoa ja havaitsemista koskevien erityiskurssien järjestäminen työkoirille ja niiden ohjaajille

— Järjestetään alueellinen kuulemistilaisuus hyvistä toimintatavoista poliisin toiminnassa ja siihen osallistumisessa

3.7 **Hanke 7: Etyjin toimien tehostaminen pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen laittoman leviämisen torjumiseksi – toinen vaihe** ([4])

3.7.1 **Tavoite**

Hankkeen tavoitteena on auttaa Etyjin osallistujavaltioita paremmin suunnittelemaan, panemaan täytäntöön ja tarvittaessa vahvistamaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen laittoman leviämisen torjuntaa koskevia sitoumuksiaan.

3.7.2 **Kuvaus**

Hanke kehitettiin Etyjin ministerineuvoston toimeksiannosta turvallisuusyhteistyöfoorumille (MC.DEC/10/17) sen toimeksiannon mukaisesti ja erityisesti

— tehostamaan edelleen toimia, joilla pannaan täysimääräisesti täytäntöön voimassa olevat toimenpiteet ja sitoumukset, jotka on vahvistettu pienaseita ja kevyitä aseita koskevassa Etyjin asiakirjassa, tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevassa Etyjin asiakirjassa sekä niihin liittyvissä turvallisuusyhteistyöfoorumin päätöksissä;

([4]) Hankkeen osa-alueet, joilla tuetaan pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoihin liittyviä toimia Kaakkois-Euroopassa.

— jatkamaan lisätoimia pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien hankkeiden tehokkuuden ja tulosten parantamiseksi, jotta voidaan varmistaa mahdollisimman suuri lisäarvo pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoihin liittyviin haasteisiin vastaamisessa pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevissa Etyjin asiakirjoissa sekä asiaan liittyvissä turvallisuusyhteistyöfoorumin päätöksissä esitettyjen Etyjin tukimekanismien mukaisesti;

— selvittämään tapoja estää pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen kulkeutuminen laittomille markkinoille;

— selvittämään tapoja täydentää nykyisiä Etyjin toimenpiteitä, joiden tavoitteena on puuttua pienaseiden ja kevyiden aseiden laittomaan kauppaan;

— jatkamaan vapaaehtoiselta pohjalta talousarvion ulkopuolisten määrärahojen myöntämistä pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien turvallisuusyhteistyöfoorumin avustushankkeiden tueksi;

— selvittämään sellaisten osallistujavaltioiden mahdollisuuksia, joilla on erityisasiantuntemusta, antaa tarvittaessa vapaaehtoista asiantuntijaneuvontaa pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevissa Etyjin avustushankkeissa.

Vaikka hankejärjestely edellyttää laajempaa yhteydenpitoa kaikkiin osallistujavaltioihin Kaakkois-Euroopan osalta, sillä pyritään tukemaan Etyjin osallistujavaltioiden ja kenttäoperaatioiden tarpeiden ja vaatimusten arviointia alueella, jotta voidaan tukea pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien käytännön avustushankkeiden täytäntöönpanoa sekä antaa neuvontaa ja ohjelmasuunnittelua koskevaa tukea. Kaakkois-Euroopan osallistujavaltiot ja kenttäoperaatiot hyötyvät myös hankkeen tietojärjestelmästä, jolla voidaan tukea pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien käytännön avustushankkeiden seurantaa ja täytäntöönpanoa sekä niitä koskevien yhteenvetojen laadintaa.

Lisäksi hankkeella tarjotaan koordinointi- ja projektinhallintatukea kuudelle (6) Etyjin kenttäoperaatiolle pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan Etyjin kokonaisvaltaisen ohjelman täytäntöönpanossa Kaakkois-Euroopassa.

Hankkeen edunsaajat ovat Kaakkois-Euroopan osallistujavaltioiden väestöjen lisäksi valtuutetut viranomaiset pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla (esimerkiksi pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevä komitea, sisäministeriö, poliisi, puolustusministeriö) sekä Etyjin kenttäoperaatiot.

3.7.3 **Odotetut tulokset**

Tulos 1: Etyjin pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskeva normatiivinen kehys ja vastaavien käytännön avustushankkeiden täytäntöönpano edistyvät.

Indikaattorit:

— Käytössä on vertailutaso ja mekanismi, joiden avulla pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen alaa koskevia tarpeita ja vaatimuksia voidaan jatkuvasti todentaa

— Käytössä on verkkopohjainen tietojärjestelmä, joka sisältää Etyjin pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoihin liittyviä avustushankekokonaisuuksia koskevaa reaaliaikaista tietoa

3.7.4 **Toimet**

3.7.4.1 Arvio Etyjin osallistujavaltioiden, sihteeristön ja kenttäoperaatioiden tarpeista ja vaatimuksista pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien käytännön avustushankkeiden täytäntöönpanon tukemiseksi Kaakkois-Euroopassa.

Toimiin kuuluvat:

— Etyjin pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevaa käytännön apua pyytäneitä valtioita koskeva tarvearviointi seurantaprosessin tueksi

— Etyjin pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevaa apua antavia tai resursseja toimittavia valtioita koskeva tarvearviointi seurantaprosessin tueksi

— Strateginen neuvonta ja ohjelman mukainen tuki Etyjin osallistujavaltioille ja kenttäoperaatioille käytännön avustushankkeissa saatuja kokemuksia koskevan mekanismin kautta

— Yleinen koordinointi- ja hallinnointituki pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskeville valvontahankkeille ja toimille Kaakkois-Euroopassa

3.7.4.2 Pienaseita ja kevyitä aseita sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastoja koskevien käytännön avustushankkeiden seurantaa ja täytäntöönpanoa sekä niitä koskevien yhteenvetojen laadintaa tukevan tietojärjestelmän kehittäminen, testaaminen ja käyttöönotto

Toimiin kuuluvat:

— Kehitetään nykyaikainen ja helppokäyttöinen verkkosovellus, johon sisällytetään tiedot kaikista Etyjin avustushankkeista eri lähteistä, mukaan lukien tekniset, taloudelliset, maantieteelliset ja aihekohtaiset tiedot sekä tausta-asiakirjat. Näiden tietojen avulla avunantajavaltiot ja osallistujavaltiot Kaakkois-Euroopassa voivat paremmin suunnitella, panna täytäntöön ja lujittaa poliittisia ja taloudellisia sitoumuksiaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden varastojen laittoman leviämisen torjumiseksi.

4. **Hankkeen hallinta ja hallinnollinen tuki toimen täytäntöönpanossa**

Etyjin sihteeristön konfliktinestokeskuksen sekä turvallisuusyhteistyöfoorumin tukiyksikössä (jäljempänä 'tukiyksikkö') ja kuudessa (6) Etyjin kenttäoperaatiossa Kaakkois-Euroopassa toimiva hankkeen vastuuhenkilöstö (jäljempänä 'vastuuhenkilöstö') hallinnoi toimen täytäntöönpanoa ja siihen liittyvien hankkeiden toimia 3 jakson mukaisesti. Tukiyksikkö huolehtii koordinoinnista Kaakkois-Euroopassa toteutettavien Etyjin kenttäoperaatioiden kanssa ja antaa niille aihekohtaista neuvontaa hankkeen 7 kautta. Tähän kuuluu ohjelman seuranta ja arviointi.

Tukiyksikkö ja kenttäoperaatiot antavat täytäntöönpanoryhmiin järjestetyn vastuuhenkilöstönsä avulla lisätukea yhteistyölle ja koordinoinnille kansainvälisen yhteisön kanssa alueellisella ja lainkäyttöalueiden tasolla muun muassa Länsi-Balkanin pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaa koskevan etenemissuunnitelman puitteissa.

Vastuuhenkilöstö toteuttaa seuraavia tehtäviä:

— hankkeiden hallinta kaikissa hankesyklin vaiheissa;

— hankkeiden päivittäinen rahoitusvalvonta;

— teknisen ja oikeudellisen asiantuntemuksen tarjoaminen, tuki hankinnoissa;

— yhteistyö ja koordinointi muiden kansainvälisten järjestöjen ja ohjelmien kanssa;

— hyväksyttyjen hankkeiden suoritteiden laadunvarmistus ja -valvonta;

— Kaakkois-Euroopan lainkäyttöalueiden tukeminen kehitettäessä uusia kansallisia toimenpiteitä, joilla vahvistetaan valmiuksia ja tehostetaan yhteisiä ponnisteluja pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laittoman kaupan estämiseksi ja torjumiseksi.

5. **Sukupuoleen liittyvät kysymykset**

Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista koskevat näkökohdat on sisällytetty hankkeiden suunnittelun, kehittämisen ja toteutuksen kaikkiin vaiheisiin. Keskeisenä lähtökohtana on ollut, että pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden käyttö, väärinkäyttö ja vaikutukset kohdistuvat eri tavoin naisiin ja miehiin sekä poikiin ja tyttöihin. Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseen liittyvät tarpeet on räätälöity hankkeisiin liittyvien erityisten olosuhteiden ja tuen tyypin mukaan, ja ne perustuvat tilanneanalyysiin, jossa otetaan huomioon sukupuolinäkökohdat.

Etyjin tasa-arvopolitiikan indikaattoria on käytetty hankkeiden suunnittelussa mutta myös seurattaessa sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen toteutumista hankkeen hallinnoinnin kaikissa vaiheissa. Suurimmassa osassa ehdotetuista hankkeista sukupuolten tasa-arvo on merkittävä tavoite tai otettu täysin huomioon hankkeessa.

6. **Edunsaajat**

Toimen suoria edunsaajia ovat Kaakkois-Euroopan viranomaiset, joilla on valtuudet ja vastuu estää ja torjua pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden laitonta kauppaa. Hanke on suunnattu ensisijaisesti seuraaville viranomaisille: Pienaseita ja kevyitä aseita käsittelevä komitea/lautakunta, sisäministeriö ja lainvalvontaviranomaiset, kuten poliisi. Muita asiaa käsitteleviä viranomaisia ovat Bosnia ja Hertsegovinan turvallisuusministeriö, syyttäjänvirastot, tuomioistuimet ja vankeinhoitolaitokset sekä Montenegron puolustusministeriö. Serbiassa hankkeeseen kuuluu yhteistyö pienaseiden ja kevyiden aseiden valvontaan liittyviä kysymyksiä käsittelevien kansalaisjärjestöjen kanssa.

Toimen epäsuoria edunsaajia ovat Kaakkois-Euroopan ja sen eurooppalaisten naapuruston lainkäyttöalueiden väestöt, joita laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden käyttö rikollisessa toiminnassa ja terrorismissa sekä niiden väkivaltainen väärinkäyttö uhkaavat.

EU ja sen jäsenvaltioiden valtuutetut viranomaiset ovat myös hankkeiden epäsuoria edunsaajia, koska ne hyötyvät pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä tavanomaisten ampumatarvikkeiden tehostetuista valvontavalmiuksista Kaakkois-Euroopassa muun muassa paremman tietojenvaihdon sekä koordinointi- ja yhteistyötoimenpiteiden, kuten laittomiin pienaseisiin ja kevyisiin aseisiin sekä tavanomaisiin ampumatarvikkeisiin liittyvien riskien tunnistamisen, tutkinnan, jäljittämisen, havaitsemisen ja takavarikoinnin, myötä.

7. **Unionin näkyvyys**

Etyj toteuttaa kaikki asianmukaiset toimenpiteet, joilla tiedotetaan suurelle yleisölle, että unioni on rahoittanut toimen. Nämä toimenpiteet toteutetaan komission laatiman Euroopan unionin ulkoisten toimien viestintää ja näkyvyyttä koskevan käsikirjan mukaisesti. Etyj varmistaa näin unionin osallistumisen näkyvyyden asianmukaisilla logoilla ja julkisuudella, joissa korostetaan unionin asemaa, varmistetaan unionin toimien avoimuus ja lisätään tietoisuutta päätöksen syistä sekä unionin tuesta päätökselle ja tämän tuen tuloksista. Hankkeessa tuotetussa materiaalissa tuodaan selkeästi esiin Euroopan unionin lippu tämän lipun asianmukaisesta käytöstä ja jäljentämisestä annettujen unionin suuntaviivojen mukaisesti.

Koska suunniteltujen toimien laajuus ja luonne vaihtelee suuresti, käytetään erilaisia promootiovälineitä mukaan lukien: perinteiset tiedotusvälineet; verkkosivustot; sosiaalinen media; ja tiedotusmateriaalit, muun muassa infografiikat, esitteet, uutiskirjeet, lehdistötiedotteet ja muu materiaali tarpeen mukaan. Kuhunkin hankkeeseen kuuluvat julkaisut, julkiset tilaisuudet, kampanjat, välineistö ja rakennushankkeet varustetaan asianmukaisilla merkinnöillä. Hankkeiden vaikutusta on tarkoitus edelleen tehostaa parantamalla lainkäyttöalueiden ja väestöjen, kansainvälisen yhteisön sekä paikallisten ja kansainvälisten tiedotusvälineiden tietoisuutta, ja tämän vuoksi hankkeiden eri kohderyhmiä lähestytään asianmukaisella kielellä.

Unionin näkyvyys varmistetaan lainkäyttöalueiden tasolla Etyjin kenttäoperaatioiden ja koko Etyjin laajuisesti sihteeristön avulla.

8. **Kesto**

Neuvoston päätösten (YUTP) 2017/1424 ja (YUTP) 2019/2009 täytäntöönpanosta saatujen kokemusten perusteella ja ottaen huomioon toimen laajuuden, edunsaajien lukumäärän sekä suunniteltujen toimien lukumäärän ja monimutkaisuuden täytäntöönpanon määräajaksi on asetettu 36 kuukautta.

9. **Teknisestä toteutuksesta vastaava organisaatio**

Ohjelman tekninen täytäntöönpano on uskottu Etyjin sihteeristön konfliktinestokeskuksen sekä turvallisuusyhteistyöfoorumin tukiyksikölle ja kuudelle (6) Etyjin kenttäoperaatiolle Kaakkois-Euroopassa. Tukiyksikkö toimii myös täytäntöönpanon koordinoijana. Tarvittaessa neuvontaa antaa Etyjin sihteeristöön kuuluva rajatylittäviä uhkia käsittelevä osasto. Etyjin sihteeristön konfliktinestokeskuksen ohjelmasuunnittelun ja arvioinnin tukiyksikkö on mukana tarkkailijana ohjauskomiteassa.

10. **Ohjauskomitea**

Tämän toimen ohjauskomitea muodostuu korkean edustajan, lainkäyttöalueilla toimivien EU:n edustustojen ja tämän liitteen 4 luvussa tarkoitetun toteutuksesta vastaavien organisaatioiden edustajista.

Täytäntöönpanosta vastaava taho, jota ohjauskomitea avustaa, varmistaa, että hanke toteutetaan koordinoidusti EU:n muun asiaankuuluvan Kaakkois-Euroopan lainkäyttöalueille osoitetun avustuksen kanssa; tähän kuuluvat esimerkiksi Saksan liittovaltion talous- ja vientivalvontaviraston (BAFA) täytäntöönpanema avustus, jota tuetaan neuvoston päätöksillä (YUTP) 2018/101 ([5]) ja (YUTP) 2017/915 ([6]), Länsi-Balkanin kanssa pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan alalla UNDP/SEESACin täytäntöön panemana tehtävä alueellinen yhteistyö (jota tuetaan neuvoston päätöksillä (YUTP) 2019/2011 ([7]), (YUTP) 2018/1788 ([8]) ja (YUTP) 2016/2356 ([9])) sekä laitonta asekauppaa koskeva EU:n ja Kaakkois-Euroopan lainvalvontayhteistyö (jota tukevat komission sisäasioiden pääosasto, Europol ja EMPACT ampuma-aseet -foorumi).

Ohjauskomitea kutsuu säännöllisin väliajoin Kaakkois-Euroopan lainkäyttöalueiden kumppanien edustajia kokouksiinsa. Ohjauskomitea voi esittää kutsun myös Kaakkois-Euroopassa hankkeisiin osallistuvien elinten edustajille, joilla on sama tai asiaan liittyvä tavoite. Ohjauskomitea tarkastelee tämän päätöksen täytäntöönpanoa säännöllisesti, vähintään joka kuudes kuukausi, myös sähköisiä viestintävälineitä käyttäen.

11. **Raportointi**

Sekä sisällöllisen että taloudellisen raportoinnin on katettava asianomaisessa rahoitusosuuksia koskevassa sopimuksessa sekä siihen liitetyssä budjetissa kuvattu toimi kokonaisuudessaan siitä riippumatta, rahoitetaanko toimi neuvoston päätöksellä kokonaan vai osittain.

Etyj valtavirtaistaa raportoinnin EY:lle/EU:lle tukiyksikön kautta eli hankkeen 7 täytäntöönpanoryhmän kautta.

([5]) Neuvoston päätös (YUTP) 2018/101, annettu 22 päivänä tammikuuta 2018, tehokkaan asevientivalvonnan edistämisestä (EUVL L 17, 23.1.2018, s. 40).

([6]) Neuvoston päätös (YUTP) 2017/915, annettu 29 päivänä toukokuuta 2017, asekauppasopimuksen täytäntöönpanoa tukevista unionin tiedotustoimista (EUVL L 139, 30.5.2017, s. 38).

([7]) Neuvoston päätös (YUTP) 2019/2111, annettu 9 päivänä joulukuuta 2019, SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa laittomien pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden aiheuttaman uhkan vähentämiseksi (EUVL L 318, 10.12.2019, s. 147).

([8]) Neuvoston päätös (YUTP) 2018/1788, annettu 19 päivänä marraskuuta 2018, pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnasta vastaavan Kaakkois-Euroopan selvitystoimiston (SEESAC) tukemiseksi Länsi-Balkanin laitonta asekauppaa koskevan alueellisen etenemissuunnitelman täytäntöönpanoa varten (EUVL L 293, 20.11.2018, s. 11).

([9]) Neuvoston päätös (YUTP) 2016/2356, annettu 19 päivänä joulukuuta 2016, pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman keskittymisen ja kaupan torjumista koskevan EU:n strategian mukaisten SEESACin aseriisunta- ja asevalvontatoimien tukemisesta Kaakkois-Euroopassa (EUVL L 348, 21.12.2016, s. 60).